

Колєватова А. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та обліку, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, м. Миколаїв, Україна

ORCID ID: 0000-0001-5035-5481

e-mail: kolevatovaalena331@gmail.com

Кондрацька К. В., студентка, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, м. Миколаїв, Україна

ORCID ID: 0000-0002-2199-4521

e-mail: ekaterina.condratskaia@gmail.com

Роль та значення фінансів домогосподарств у ринковій економіці

Анотація. У сучасних умовах економічного розвитку домогосподарства володіють високим рівнем самостійності щодо прийняття фінансових рішень, а також достатнім обсягом фінансових ресурсів, які практично не задіяні у розвитку інвестиційного потенціалу країни.

У статті було розглянуто роль і місце фінансів домашніх господарств у ринковій системі господарювання, досліджено різні погляди як вітчизняних, так і іноземних вчених щодо сутності поняття «фінансові ресурси домогосподарств» та запропоновано власне їх визначення. Виділено основні класифікаційні ознаки й принципи діяльності фінансів домогосподарств у системі фінансово-економічних відносин України, представлено характеристику їх функцій у сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки.

Ключові слова: домогосподарство; доходи домогосподарств; витрати домогосподарств; фінанси домогосподарств; фінансова система; фінансова політика.

Kolevatova A. V., Ph.D. (Economics), Associate Professor of the Department of Finance and Accounting, Mykolayiv National University named after V. Sukhomlynsky, Mykolayiv, Ukraine

Kondratskaya K. V., student, Mykolayiv National University named after V. O. Sukhomlynsky, Mykolayiv, Ukraine

The Role and Importance of Households Finance in Market Economy

Abstract. Introduction. In modern conditions of economic development of households have a high level of independence in the adoption of financial decisions, as well as sufficient volume of financial resources that are practically not involved in the development of investment potential of the country.

The article was considered the role and place of household finances in the market management system, different views of both domestic and foreign scientists on the essence of the concept «financial resources of households» were investigated and their own definitions were proposed. The main classification features and principles of household finances in the system of financial and economic relations of Ukraine are presented.

Purpose. Analysis of scientific approaches that take place in foreign and domestic economic literature, as well as scientific justification for the interpretation of the concept of «household finances», defining their role in the economic system of Ukraine and studying modern tendencies of development as an important component of the state financial system.

Results. A statistical assessment of the selected indicators, contributed to identifying certain problems, indicating the general imbalance of the national economic system, which naturally limits the ability of households to long-term economic behavior, and also generates jumping of consumer preferences and expectations that violate macroeconomic proportions. The resolution of this problem is possible only at the state level and requires effective managerial decisions, in particular in the areas of payment of labor, subsidisation, social insurance, taxation, lending, education, healthcare.

Conclusions. The household finances play a significant role in public playing, which consists in providing financial resources of a continuous process of recreating the workforce and creating foundations for the investment development of the national economy. Despite certain problems that exist in modern economic realities and views of individual scientists regarding the inexpediency of household finance allocation into a separate area of the financial system of Ukraine, we believe that the Treasury finances will take a significant place in its structure and carry out an active impact on the development of the national economy. This is only possible if the State has adequate attention to the problems and needs of the person as the highest value in society, its interests and freedoms.

Keywords: home improvement; household income; household expenditures; finances; household finances; financial system; financial policy.

JEL Classification: H30, H31.

Постановка проблеми. Глобальні зміни у Україні, характеризуються значною зміною ролі та соціально-економічних процесах, що відбуваються в значення людини в суспільстві, суттєво розширюють

«людський» аспект фінансової науки і практики, зумовлюють необхідність перегляду всіх теоретичних уявлень про людину, як громадянина, платника податків, одержувача суспільних благ. Саме розуміння перебігу цих процесів в сучасних умовах господарювання зумовило необхідність дослідження фінансів домогосподарств більш детально та з різних економічних сторін.

Фінанси домогосподарств здійснюють вагомий вплив на розвиток фінансової системи країни внаслідок активної участі членів домогосподарств в різних сферах фінансових відносин. Дослідження сучасних поглядів на фінанси домогосподарств стало досить важливою частиною фінансової науки, оскільки Україна перейшла на новий етап соціально-економічного розвитку, в якому фінансові відносини домогосподарств відіграють значну роль для життєдіяльності суспільства.

Подальше вивчення фінансів домогосподарств, виявлення проблем, що негативно впливають на їх розвиток, а також визначення основних шляхів їх вирішення є доволі важливим та необхідним завданням для країни на сучасному етапі її розвитку, адже зростання добробуту кожного окремого громадянина зміцнює всю фінансово-економічну систему держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження сучасних тенденцій функціонування домогосподарств в умовах ринкової економіки займають значне місце у колі наукових інтересів наступних вчених, серед яких: Є. Болотіна, О. Мінц, В. Ворошило, Н. Нагайчук, О. Зухба, О. Марець, О. Міроненко, М. Муслора, О. Шубна та інші. Участь домогосподарств у фінансово-економічних відносинах спричинила виникнення необхідності дослідження місця і ролі даного суб'єкта у складі фінансової системи держави та була висвітлена в наукових публікаціях О. Глущенко, М. Тарасюк, Н. Героніної, В. Глухова, Т. Кізими, І. Санько, В. Суркіна, С. Юрія.

Проте, враховуючи відносну новизну функціонування домогосподарств як учасників фінансових відносин, у сучасній науковій літературі існує широкий спектр різноманітних підходів щодо відокремлення фінансів домогосподарств у самостійну складову фінансової системи України, що потребує подальшого вдосконалення.

Попри досить значну кількість публікацій щодо сутності та визначення проблем розвитку фінансів домогосподарств, на даний час майже відсутні суттєві наукові розробки, що відображають роль та особливості функціонування фінансів домогосподарств у вітчизняній економіці.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є аналіз наукових підходів, які мають місце в іноземній та вітчизняній економічній літературі, а також наукове обґрунтування трактування поняття «фінанси домогосподарств», визначення їх ролі в економічній

системі України та дослідження сучасних тенденцій розвитку як важливої складової фінансової системи держави.

Для досягнення поставленої мети в статті було поставлено такі завдання: дослідження сучасних наукових поглядів на визначення сутності, завдань, ролі й особливостей функціонування фінансів домогосподарств, проведення їх оцінки, а також дослідження практики організації фінансових відносин домогосподарств в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Домогосподарство є дуже важливим економічним суб'єктом ринкового господарства, головним постачальником фінансових ресурсів держави, що розв'язує проблеми відтворення населення країни в цілому та розвитку особистості зокрема.

Активність домогосподарства значною мірою впливає на розвиток національної економіки й охоплює всі види економічної діяльності. Оскільки фінанси безпосередньо обумовлені грошовими доходами, тоді реальною формою, що розкриває сутність поняття «фінанси домашніх господарств» є фінансові ресурси домогосподарств, які формуються та використовуються на всіх рівнях, у всіх сферах і ланках фінансової системи.

В умовах формування і використання фінансових ресурсів найбільш пріоритетним виступає мікроекономічний рівень, тобто самі домогосподарства. Це пояснюється тим, що на даному рівні відсутність потрібного обсягу фінансових ресурсів не здійснить вагатого негативного впливу у майбутньому на розвиток всіх сфер і ланок фінансової системи, зокрема системи державних фінансів. Щодо наукового тлумачення сутності, призначення та формування фінансових ресурсів домогосподарств, то дане питання розглядалося в наукових працях вітчизняних і іноземних вчених. Як свідчить зміст табл. 1, сьогодні немає єдиного підходу щодо визначення категорії «фінансові ресурси домогосподарств».

Багато авторів визначають, що фінансові ресурси домогосподарства – це сукупність грошових засобів, що надходять за рахунок розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту та інших фінансових джерел, використання яких направлено на виконання зобов'язань і формування заощаджень.

Отже, беручи до уваги вищезазначене, можна сформулювати власне трактування визначення терміну «фінансові ресурси домогосподарств». Вважаємо, що фінансовими ресурсами домогосподарства є загальні доходи, що знаходяться у його розпорядженні та забезпечують матеріальну основу для своєї життєдіяльності, відтворення й реалізації особистого потенціалу всіх членів домогосподарства. В сучасній науковій літературі домогосподарства класифікують за низкою демографічних, територіальних, економічних та соціальних ознак.

Таблиця 1 Існуючі підходи щодо поняття «фінансові ресурси домогосподарств»

Автор	Зміст поняття
Глухов В. В. [1, с. 60]	Фінансові ресурси домогосподарств являють собою сукупний фонд грошових коштів, який знаходиться у розпорядженні сім'ї
Юрій С. І. [10, с.5-8]	Фінансовими ресурсами домогосподарства є власні і залучені грошові кошти, що можуть перебувати в його розпорядженні й призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення різного роду виробничих і споживчих витрат. Вони включають: грошові доходи, вартість продукції з особистого підсобного господарства, пільги і субсидії, інші надходження
Кізіма Т. О. [5, с. 431]	Фінансові ресурси домогосподарств слід розуміти як доходи і витрати, що матеріально відображають фінансові відносини домашніх господарств з іншими суб'єктами економічної діяльності
Глущенко О. В. [4, с. 125]	Фінансовими ресурсами домашніх господарств слід вважати сумарний результат поточного потоку доходів та накопичень, що отримані в процесі створення і перерозподілу ВВП за певний період (елемент обороту) й раніше накопичених доходів (елемент запасу)
Ворошило В. В. [3, с. 31-34]	Фінансові ресурси домогосподарства представляють собою всю сукупність засобів у грошовій формі, які надходять в його розпорядження за рахунок розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту, частка якого припадає на домогосподарства, а також за рахунок інших джерел, використання яких направлено на виконання зобов'язань та формування заощаджень
Тарасюк М. В. [7, с. 232]	Фінансові ресурси домогосподарства - це сукупний фонд грошових коштів, що знаходиться у розпорядженні сім'ї, створений у результаті виробничої діяльності членів домогосподарства, він виступає частиною національного доходу суспільства
Тарасюк М. В. [8, с. 10]	Фінансові ресурси розглядаються як поточні та потенційно можливі засоби, що при необхідності можуть бути прийняті і використані як знаки розподіленої вартості з метою підтримки бажаних пропорцій функціонування Сукупність грошових коштів, що знаходяться в розпорядженні населення, господарюючих суб'єктів, держави, органів місцевого самоврядування, представляють собою фінансові ресурси
Нагайчук Н. Г. [6, с. 102]	Фінансові ресурси - це сукупність акумульованих власних і позикових коштів та їх еквівалентів у формі цільових грошових фондів, призначених для забезпечення його господарської діяльності в майбутньому періоді
Мінц О. Ю. [2, с. 226]	Під фінансовими ресурсами слід розуміти акумульовані грошові кошти з різних джерел, які знаходяться в господарському обігу і необхідні для покриття потреб

Джерело: [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 10]

У табл. 2 представлено уточнену класифікацію фінансових ресурсів домогосподарств.

Таблиця 2 Класифікаційні ознаки фінансових ресурсів домогосподарств

Класифікаційна знака	Види доходів	Форма представлення
За джерелом отримання	Родинні доходи трудового походження	Заробітна плата, грошові надходження від трудової та підприємницької діяльності або ж особистого підсобного господарства
	Доходи від власності	Рента, проценти на вклади, облігації, дивіденди
	Доходи від суспільних фондів споживання у вигляді грошових виплат та безкоштовних послуг	Соціальні пенсії, стипендії, допомоги, виплати по безробіттю, дотації, путівки, виплати багатодітним сім'ям, безкоштовне або пільгове лікування
За динамікою	Основні	Носять постійний характер та обсяг прибутку: оплата праці за винятком прибуткового податку та обов'язкових відрахувань, доходи від підприємницької діяльності, доходи від самозайнятості, пенсії, стипендії, соціальні допомоги
	Додаткові	Потребують від домогосподарств спеціальних умов для їх отримання і не завжди можуть бути пов'язані зі створенням фінансових ресурсів
За порядком одержання	Одночасні	Є незначними в сукупному доході домогосподарств тому, що мають випадковий характер: плата за продаж майна
	Термінові	Носять тривалий характер: орендна плата, рента, дивіденди, пайовий процент, депозитний процент, процент за борговими цінними паперами
За можливістю виміру	Спостережені	Мають бути офіційно зареєстрованими, обмежуються діючими нормативними актами, розраховуються на основі обстежень домогосподарств
	Неспостережені	Велика їх частина утворюється за рахунок невраховуваної праці членів домогосподарства, що дозволяє громадянам вижити у важких економічних умовах. Неоплачувана добровільна праця

Джерело: [8, с. 10-11]

Характеризуючи сучасні фінансові відносини, слід зауважити, що домогосподарства активно вступають в зовнішні й внутрішні грошові відносини. Перші виникають взаємодіючи з фінансовою системою держави, суб'єктами господарювання та фінансовим ринком (рис. 1). Основою для функціонування цієї сфери фінансових відносин є закони відтворення.

Як свідчить даний рисунок, домогосподарства вступають у фінансові відносини з комерційними

організаціями, установами, що виступають роботодавцем й розподіляють частину виробленого ВВП між найманими працівниками. Водночас вони повертають частину грошових коштів шляхом придбання товарів, робіт, надання послуг, можуть бути також інвестором, спрямовуючи свої заощадження на розвиток бізнесу.

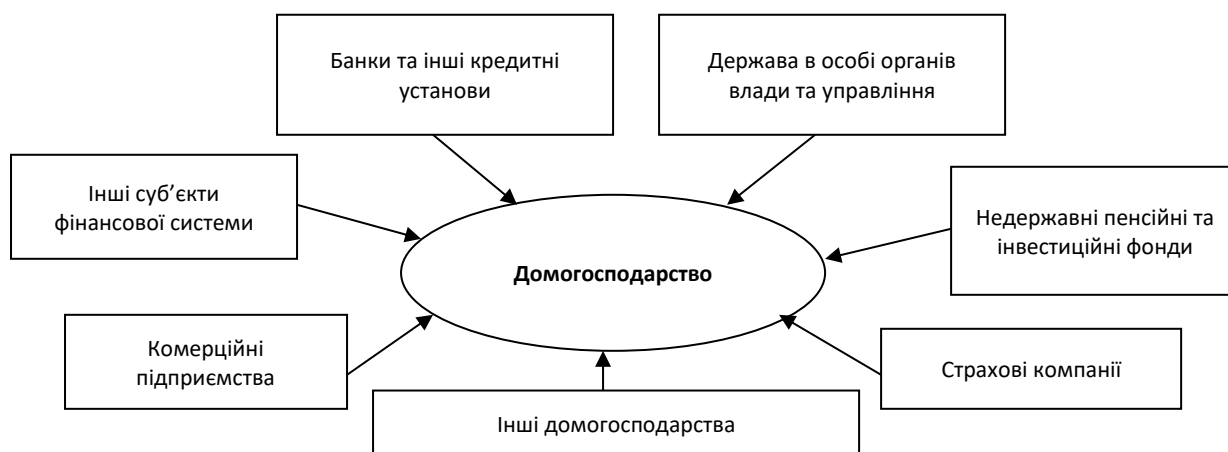

Рисунок 1 – Взаємодія домашніх господарств з іншими суб'єктами фінансової системи

Джерело: [4, с. 263]

Фінансові відносини з іншими домашніми господарствами виникають з приводу формування і використання спільних грошових фондів, але за винятком відносин взаємного обміну.

Внутрішні фінансові відносини виникають при розподілі фінансових ресурсів в фонди, які мають різне цільове призначення, саме тому можна виокремити два основні фонди, які формують домашні господарства:

– споживання, головне призначення якого полягає у забезпеченні особистих потреб його членів (придбання продуктів харчування, товарів промислового виробництва, оплата різних послуг тощо);

– заощадження, кошти якого будуть використані у майбутньому для придбання дорогих товарів (побутова техніка, нерухомість, транспортні засоби) або як джерело інвестиційних вкладень [6, с. 102].

Головною метою фінансових відносин, які виникають у домогосподарства, є ефективне збереження особистих грошових коштів, спільне управління й використання частини індивідуальних фінансових ресурсів для вирішення загальних завдань. У свою чергу, особисті фінанси у структурі домашніх господарств визначаються, як сукупність доходів і витрат кожного їх члена або ж як частина грошових коштів, що направлена на задоволення потреб особистості (індивіда), управління якою він здійснює самостійно та незалежно від інших членів домогосподарства.

На основі аналізу статистичних даних відмітимо, що зареєстрована кількість домогосподарств по Україні у 2018 р. становить 14934,9 тисяч. Найбільший відсоток домогосподарств припадає на Дніпропетровську область – 9%; в Харківській області зареєстровано 7,4% домогосподарств; 5,9% – в Одеській області; 5,5% – у Львівській області. У Миколаївській області чисельність домогосподарств становить 3%. Найменша кількість домогосподарств зареєстрована в Тернопільській, Чернівецькій та Закарпатській областях.

Аналіз чисельності домогосподарств в розрізі економічних районів свідчить про те, що найбільша їх питома вага розміщена в Придніпровському районі (16,5%), друге місце посідає Центральний район (15,2%), третє місце займає Східний район (14,4%). Причорноморський район складає 11,6% від загальної кількості домогосподарств [9, с. 223].

Дані вибіркового обстеження умов життя домогосподарств упродовж 2014-2018 рр. свідчать про збільшення сукупних ресурсів домогосподарств (табл. 3). Середньомісячні сукупні ресурси домогосподарства у 2018 р. у порівнянні з 2014 р. збільшились майже у два рази і становили 9 904,1 грн. Порівнюючи 2018 р. з 2017 р. сукупні ресурси домогосподарств збільшились на 21% (з 8 165,2 до 9 904,1 грн/міс.). Основними, серед сукупності факторів зростання ресурсів домогосподарств, слід виділити наступні: підвищення рівня оплати праці та пенсій; надання адресної соціальної допомоги; доходи від підприємницької діяльності.

Таблиця 3 Структура грошових доходів і сукупних ресурсів домогосподарств України за 2014-2018 роки

Показники	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
Сукупні ресурси в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство, грн	4 563,3	5 231,7	6 238,8	8 165,2	9 904,1
Структура сукупних ресурсів домогосподарств, %					
Грошові доходи:	91,2	89,4	86,0	87,5	89,9
– оплата праці	48,8	47,2	46,7	52,4	54,5
– доходи від samozайнятості та підприємницької діяльності	5,2	5,5	5,2	4,4	6,0
доходи від продажу сільськогосподарської продукції	3,2	3,4	2,9	3,0	2,5
– пенсії, стипендії, соціальні допомоги, що надані готівкою	27,0	25,2	23,1	20,2	19,9
– інші грошові доходи (грошова допомога від родичів або інших осіб)	7,0	8,1	8,1	7,5	7,0
Вартість спожитої продукції (підсобне господарство і самозаготівлі)	4,5	5,1	4,8	4,0	3,8
Пільги та безготівкові субсидії	0,4	1,3	4,7	4,7	2,2
Безготівкові пільги на оплату товарів та послуг з охорони здоров'я, туристичних послуг, оплату послуг транспорту і зв'язку	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Інші надходження	3,4	3,8	4,1	3,4	3,1
Загальні доходи, грн	4 470,0	5 122,0	6 095,0	8 012,1	9 720,2

Джерело: [9, с. 200]

Збільшення сукупних ресурсів домогосподарств відповідно вплинуло на їх середньомісячні сукупні витрати та сприяло зниженню диференціації населення за рівнем добробуту.

Так, починаючи з 2014 р., витрати домогосподарств зростають (табл. 4). У розрахунку на одне домогосподарство сукупні витрати в середньому за місяць у

2018 р. становили 8308,6 грн, що на 1174,2 грн більше, ніж у 2017 р. У загальній структурі сукупних споживчих витрат переважали витрати на продукти харчування та безалкогольні напої, непродовольчі товари та послуги, оплату житла, комунальних продуктів та послуг. Частка не споживчих сукупних витрат збільшилась і становила у 2018 р. 8,0%, тоді як у 2017 р. – 7,1%.

Таблиця 4 Структура сукупних витрат домогосподарств України за 2014–2018 роки

Показники	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
Середньомісячні сукупні витрати в розрахунку на одне домогосподарство, грн	4048,9	4952,0	5720,4	7134,4	8308,6
Структура сукупних витрат домогосподарств, %					
Споживчі сукупні витрати	91,6	92,9	93,2	92,9	92,0
– продукти харчування, безалкогольні напої	51,9	53,1	49,8	47,9	47,7
– алкогольні напої, тютюнові вироби	3,4	3,3	2,9	3,1	3,4
– непродовольчі товари та послуги	36,3	36,5	40,5	41,9	40,9
у тому числі:					
– одяг, взуття	6,0	5,7	5,6	5,5	5,4
– житло, вода, електроенергія, газ	9,4	11,7	16,0	17,0	15,2
– предмети домашнього вжитку, побутова техніка (поточне утримання житла)	2,3	2,0	1,7	2,0	2,1
– охорона здоров'я	3,6	3,7	4,2	3,8	4,0
– транспорт	4,3	3,7	3,6	3,7	3,7
– зв'язок	2,8	2,4	2,3	2,4	2,6
– відпочинок і культура	1,8	1,5	1,4	1,6	1,8
– освіта	1,1	1,1	1,0	1,1	1,0
– ресторани і готелі	2,3	2,0	2,2	2,3	2,4
– різні товари і послуги	2,7	2,7	2,5	2,5	2,7
Неспоживчі сукупні витрати	8,4	7,1	6,8	7,1	8,0
Оплата житла, комунальних продуктів та послуг	8,1	10,2	14,7	15,4	13,9

Джерело: [9, с. 187]

Проведена статистична оцінка за обраними показниками сприяла виявленню певних проблем, що свідчать про загальну незбалансованість національної економічної системи, яка закономірно обмежує здатність домогосподарств до довгострокової економічної поведінки, а також породжує стрибки їх споживчих переваг та очікувань, які порушують макроекономічні пропорції. Вирішення даної проблеми можливе лише на державному рівні і вимагає прийняття ефективних управлінських рішень, зокрема, в таких сферах, як оплата праці, субсидювання, соціальне страхування, оподаткування, кредитування, освіта, охорони здоров'я.

Висновки. Підсумовуючи сказане, можна зробити висновок, що домогосподарства у фінансовій сфері виконують насамперед функцію розпорядження фінансовими ресурсами, які їм фактично належать. Фінанси домашніх господарств відіграють значну роль

в суспільному відтворенні, головна суть якого полягає в забезпеченні безперервного процесу відновлення робочої сили фінансовими ресурсами, і створенні засад для інвестиційного розвитку національної економіки. Попри певні проблеми, що існують в сучасних економічних реаліях та погляди окремих вчених-науковців щодо нераціональності виокремлення фінансів домогосподарств в окрему сферу фінансової системи держави, вважаємо, що згодом фінанси домогосподарств можуть зайняти вагоме місце в її структурі та здійснюватимуть активний вплив на розвиток вітчизняної економіки. На наш погляд, позитивні зрушення та динамічний розвиток у сфері фінансів домогосподарств стануть можливими за умови надання достатньої та належної уваги з боку держави інтересам, потребам і проблемам людини як найвищої цінності в суспільстві.

Література:

1. Глухов В. В. Індивідуальність фінансов домашніх господарств. *Фінанси и кредит*. 2008. № 20 (308). С. 60.
2. Мінц О. Ю. Механізми формування та використання фінансів домогосподарств в Україні. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: збірник наукових праць ДВНЗ «ПДТУ»*. Маріуполь. 2017. Вип. 15. С. 226–231.
3. Ворошило В. В. Фінансові ресурси домогосподарств: сутність та класифікація. *Вісник НАПКС*. 2010. № 6. С. 31-34.
4. Глушенко О. В. Фінансові ресурси домогосподарств як складова частина фонду національного добробуту України. Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка». 2016. Том 24. № 1. С. 122-132. ISSN 1993-0259.
5. Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку: монографія. К. : Знання. 2010. 431 с.
6. Нагайчук Н. Г. Уточнення змісту поняття «Фінанси домогосподарств» у розрізі навчальної дисципліни «Фінанси». *Фінансовий простір*. 2014. №2(14). С. 100–105.
7. Тарасюк М. В. Функції фінансів домогосподарств у ринковій економіці посткризового періоду. *Економічний вісник університету*. 2013. Вип. 21(1). С. 230-235. URL: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvu_2013_21\(1\)_39.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvu_2013_21(1)_39.pdf).
8. Тарасюк М. В. Роль та особливості функціонування фінансів домогосподарств у ринковій економіці. *Інноваційна економіка*. 2013. № 9. С. 11-16.
9. Офіційний сайт Державної служби статистики України: URL: <http://ukrstat.gov.ua>
10. Юрій С. І. Фінанси домогосподарств: теоретичні підходи до трактування сутності. *Фінанси України*. 2008. № 8. С. 3-10.

References:

1. Gluhov, V. V. (2008). Of century individuality of the finance of house facilities. *The finance and the credit*, 20 (308), 60.
2. Mints, O. Y. (2017). Mechanisms of development and use of households ' finances in Ukraine. *Theoretical and practical aspects of the economy and intellectual property*, 15, 226-231.
3. Voronylo, V. V. (2010). Financial resources of households: essence and classification. *NAPX Newsletter*, 6, 31-34.
4. Glushchenko, O. V. (2016). Financial resources of households as a part of the Fund of National Welfare of Ukraine. *Publishing and Printing center of Ternopil National Economic University «Economic thought»*, 24(1), 122-132.
5. Kizima, T. O. (2010). Household finances: Modern paradigm and dominants of development. K.: Knowledge.431.
6. Nagaychuk, N. G. (2014). Clarification of the content of the concept of «household finance» in terms of the discipline «finance». *Financial space*, 2 (14), 100-105.
7. Tarasyuk, M. V. (2013). Functions of household finances in the market economy of the Postkrizovogo period. *Economic Bulletin of the University*, 21 (1), 230-235.
8. Tarasyuk, M. V. (2013). Role and peculiarities of household finances functioning in market economy. *Innovative economy*, 9, 11-16.
9. Official site of the State Statistics Service of Ukraine: <http://ukrstat.gov.ua>.
10. Yuri, S. I. (2008). Household finances: Theoretical approaches to the interpretation of the entity, 8, 3-10.

